

Roll No.....

Signature of Invigilator .....

Paper Code

BV-401

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination August-2021
बी. ए. व्याकरण, चतुर्थसत्रम्
व्याकरणम्, प्रथमपत्रम्
संस्कृतव्याकरणम् (7)

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः,
सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(काशिकातः)

१. पृष्ठेषु पञ्चसु सूत्रेषु त्रयाणां काशिकारीत्या व्याख्यानम्। (5 x3 =15)

1. ऋष्यन्धकवृष्णिकुरुभ्यश्च।
2. समर्थानां प्रथमाद् वा।
3. इयाप्प्रातिपदिकात्।
4. सास्मिन् पौर्णमासीति संज्ञायाम्।
5. नासिकोदरौष्ठजङ्घादन्तकर्णशृङ्गाच्च।

२. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदकृत्यम्। (3 x5 =15)

1. अणिओरनार्षयोर्गुरुपोत्तमयोः ष्यङ् गोत्रे ॥
2. इतो मनुष्य-जातेः।
3. पुंयोगादाख्यायाम्।
4. अन उपधोलोपिनोऽन्यतरस्याम्।
5. इतरचानिजः
6. नक्षत्रेण युक्तः कालः।
7. जनपदशब्दात् क्षत्रियादञ्

३. पृष्ठेषु सप्तसु वार्तिकेषु पञ्चानां व्याख्यानम्। (3 x5 =15)

1. अर्यक्षत्रियाभ्यां वा।
2. वडवाया वृषे वाच्ये।
3. श्वशुरस्योकाराकारयोर्लोपश्च वक्तव्यः।
4. नञ्जनजीकक्तरुणतलुनानामुपसंख्यानम्।
5. दृष्टे सामनि अण् वा डिद् भवतीति वक्तव्यम्।
6. लोम्नोऽपत्येषु बहुषु।
7. अप्राणिजातेश्चारज्वादीनामिति वक्तव्यम्।

४. प्रदत्तासु तिसृषु कारिकासु द्वयोर्व्याख्यानम्। (5 x2 =10)

1. अद्रवं मूर्तिमत्स्वाङ्गं प्राणिस्थमविकारजम्।
अतत्स्थं तत्र दृष्टं चेतने चेततथायुतम्॥
2. आकृतिग्रहणा जातिर्लिंगानां च न सर्वभाक्।
सकृदाख्यातनिर्वाहया गोत्रं च चरणैः सह॥
3. षट्संज्ञानामन्ते लुप्ते टाबुत्पत्तिः कस्मान्न स्यात्।
प्रत्याहाराच्चापा सिद्धं दोषस्त्वित्त्वे तस्मान्नोमौ॥

५. प्रदत्तेषु पञ्चसु शब्देषु/शङ्कासु त्रयाणां सिद्धिः/समाधानम्। (5 x3 =15)

1. शुद्रा चामहत्पूर्वा जातिरित्येन न किं ज्ञाप्यते।
2. “वामदेवाङ्- ड्यङ्चौ” इत्यत्र डित्करणं किमर्थम्?
3. कणान्तु शकलः पूर्वः कतादुत्तर इष्यते। - इत्यस्य कोऽभिप्रायः।
4. कुरुचरी।
5. “फेरु च” इत्यत्र वार्तिकस्यस्य।
“द्वौ योगौ शब्दवित् स्मरेत्” अंशस्य कोऽर्थः॥

-----X-----